

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUESTIO MEDICA

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS

*manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ-quartâ
mensis Martii, Anno Domini M. DCC. LXV.*

M. JOANNE-BAPTISTA THURANT,

Doctore Medico, Præside.

An à Pastu quies?

I.

ALUBRITER ut vivat homo, vicissim exerceatur & quiescat necessum est. Illis autem naturæ legibus, audax refragari, suæ vel inscius imprudentiæ poenas, seriùs occulsiue luet. Exercitium moderatum corpus excitat, frequens solvit, nimîa spirituum animalium effusione; id verò ne noceat, auxiliatur quies, quæ congruo tempore capta, corpus reficit, vires illius resarcit, priùsque defessum animal reddit alacrius. Hæc tamen quæ exercitio è directò videtur opposita, & inter res non naturales à Medicis inconsultè reponitur, duplicis videtur esse speciei, seu potius una est eademque quies, cujus gradus diversi diversis terminis possunt circumscribi. Incipiat illa, laxantur artus, sibi relictî flaccescunt, placida sit mens. Sed si magis ac magis progrediatur, micant tempora, gravantur oculi, aures obscurdescunt, mens fit velut hebetior, os oscitat, & totum denique corpus sopore gravatum, ad instar mortui sine motu jacet. Nec fit id omne, nisi vitales & naturales functiones animalium detrimento supersint, imò verò quæ vitæ præcipuè famulari dicuntur, paulisper adaugeantur. Animam dices, spirituum copiam plus æquò disflitam, variis machinæ organis æquâ manu dispensare imparem, vitæ minùs necessarias partes illis spiritibus defraudare, atque quod illorum superest, totum absumere in absolvendâ digestionè, respiratione perennandâ, promovendo sanguinis circuitu, ut sic continuò reparentur amissa, æri & sanguini chylus indefinenter admisceatur, fastidæque hæmatosi, sanguis ipse ad varia cola interruptè deportetur, diversis cum secretionibus, tum excretionibus famulaturus.

Euchyma autem ut instituitur digestio, ex his duabus quietis speciebus statim à pastu alterutram requiri arbitramur, cui assertioni favent 1°. observatio, 2°. assumptorum indoles, 3°. status ipse ventriculi primo digestionis tempore.

I I.

NATURA ipsa sibi per se, non ex consilio, motiones ad actiones obeundas invenit, partim quidem, ut tricare, partim vero etiam quibus lingua subservit, & quaecumque alia id genus; à nullo quidem elocla natura, citraque disciplinam, ea quæ conveniunt, efficit. Hocce divini senis estatum qui rectè tenet, is medici nomen meretur, nec in ratiocinando graves committet errores, nec in operando quicquam frustra molietur. In omnibus igitur consulenda est natura, & præsertim ubi de sanitate tuendâ; cunctis enim animantibus hoc unum dedit diva parens, ut ex ambientium notione, sicque sensuum ministerio commonefacta, quæ sibi bona forent festarentur, quæ mala longius averterent.

Hic urbanos præsertim adultos taceamus, apud quos natura mentis erroribus obcæcata, opinionibus præjudicatis obruta, vel quibuslibet aliis vinculis irretita, vitiatur & proh dolor! sæpè sæpius penitus abolefcit. Sed rusticos advocemus, infantes, brutas imprimis quibus animale vitam vivere præcipuè datum est; omnia hæc animantia sanitatis tuendæ certissimas exhibebunt regulas, nec ex escarum analysi quæ minus fida, illorum indolem repetent, neque staterâ quantitatem assumendam ponderabunt; sed ductâ sapore, appetitu, & fame à nocivis bona prudenter & callidè secernerent, eupeptis cibis ad saturationem usquè replebuntur, vixque pasta, indulgebunt quieti. Vox quidem naturæ potentissima! quæ dùm omne vivens à pastu ducit ad desidiam, ipso carmine Salernitano eloquentior, illius Scholæ fautorum opinionem longè antecellit: sed prædicta animantia sub tanto duce rectius vivunt, nec morbis tam frequenter sunt obnoxia, nec ægrè concoquunt, imò facilius conficiunt escas, & ideò quietem post pastum alimentorum digestionem, sicque sanitati, conducere manifestant. Præterea notissima est felici Plateri opinio qui consulenti badensi principi respondens, ut Medicorum Scholæ salernitanæ plus æquò addidiorum sententiam infirmaret nusquam felicius pro fomno pomeridiano militavit, quàm cum se præbuit 70. annis optimâ sanitate valentem, licet huicce fomno per prædictum vitæ tempus semper indulgisset. Pugnatur igitur pro nobis observatio, nunc quomodò alimenta indicatæ quieti conducant, videamus.

I I I.

ANIMALIA & vegetabilia intimiorem partium disturbancem non patiuntur, quin magna expediatur aëris copia, volatiliores illorum molecule dissipentur, avolet subtilissimum principium quod cujuscumque indolis vel nominis sit, nares, pulmones, ventriculum præsertim commovendo, animal citò citius enecat. Fidem faciunt qui cellas vinarias musteo baccho fermentescente repletas incautè adeuntes, ab aurâ illâ venenatâ fuere miserabiliter extincti. Vel ii qui sepulchreta, forinasvè ingressi citâ suffocatione spretæ cautelæ pœnas solverunt. Præ aliis partibus quàm lædat illa ventriculum, nemo nescit. Milites vidimus prius incarceratos quos certè peremissent pestilentia illa effluvia, nî trulentia illorum ex tempore miseri fuissent erepti. Nec tamen potuerunt quin postea gravativo & intolerabili dolore ventriculi cruciarentur. At prædictæ exhalationes eo periculosiores judicantur, quo recentior est utraque fermentatio, nec immeritò. Phœnomeni verò causam à virosâ illarum indole cave ne repetas, quippe quod à copiâ rectius hæc conjici possit. Variâ igitur quantitate erunt illæ somniferæ, inebriantes, narcoticæ; vel etiam ad furem & ad apoplexiam concitabunt. De vi expansivâ ventriculi fiteamur quæ tantum foret, secundaria, si reverà daretur. Sed aliam potius assignemus priori non modo certiore, imò & evidentiore. Nervos irritant prædicti spiritus, seu illorum papulis impetant,

3

feu in nervorum tubulos, si dentur, intromissi, vel per illorum longitudinem decurrentes, effectum suum valeant præstare. Jam verò cum homines animalibus & vegetabilibus vescantur, docente ipsâ gentium historiâ, necnon innuente hodierno usu, & assumpta in hominis substantiam non possint immutari, quin prius in ventriculo fermentescant; sub hâc partium disturbance, assignatos spiritus expediri necessum est. Gasteris autem parietes ferient illi, & vellicabunt. Levissima verò vellicatio in quâcumque corporis parte si peragatur, grata sensatio & tensio in illâ persentitur, horripilansque machina sensum ad somnum proclivis facta, sopore gravabitur. Dùm verò similia aliis partibus contingunt, longè certius ea de ventriculo sensus exquisitioris prædicari posse nemo ibit inficias. Nascetur igitur parietum hujusce visceris spasmodica tensio, propensioque ad desidiam, & ad somnum. Mirum sane naturæ prodigium! quæ dum à pastu homines quiescere voluit, ne legi refragarentur, quoddam in alimentis inebrians principium recondidit, quod primo digestionis tempore effectum suum præstans, machinam placidè ad desidiam conduceret. Experiuntur vel inviti qui parentis hujusce vocis minus obloquentes, indicatam quietem intempestivo labore interturbant.

I V.

DIGESTIONIS initio quomodò se habeat ventriculus, hic diligenter investigandum; hunc utriculi symphoniaci formam referre, & ita recurvari ut duos arcus efformet quorum superior, depresso viscere, minor sit, inferior verò major, neminem latet, nec minùs apud omnes de orificiorum illius numero constat; propriis quoque fibris muscularibus utrumque cingi, pilorum valvulâ non penitus intercludi; nec bina hæc orificia juxta eandem lineam esse posita, adeoque cardiacam magis versùs anticam partem, ad posticam pylorum, priori declivior, magis reponi: Imò post cardiacam ventriculorum peculiaritè relaxari, & in quamdam gibbæ speciem abire, pariter in confesso est. Repleatur itaque ventriculus, qui perpendicularis huic visceri prius erat œsophagus, ad anticam partem tunc temporis cogetur obliquè deflectere, gibbaque columnâ vertebrarum & lacertis minoribus diaphragmatis simul renitentibus, haud poterit posterius dilatari: necessum est ergò ut anterior ventriculi superficies supina paululum fiat, prona evadat posterior. Sicque complanatâ videlicet gibbâ, œsophagum inter & ventriculorum, nullus ferè posterius angulus superfit, atque situ jam mutato, qui posterior erat, ille fiat anterior; immutatione verò cardiacæ arctari vix concipitur & ideo qualem prædicant contrarii, non aderit ruga valvuli vicem gerens, quæ ut adefset, requireretur insuper ut œsophagus & anterior ventriculi superficies ad angulum rectum se haberent quod viventium gasteri numquam contigit, illud enim viscus non flaccidum, non laxum, sicut in cadavere, sed sensu donatur nec ideo plecti patitur. Gravatur quoque alimentorum pondere, colo & omento majori arcui suo appensis, aliud excrementis & adipe aliud plurimum turgidum, latus dextrum & anticè dimidiam saltem ventriculi faciem comprimit hepar, sinistro lateri affidet lien, hæc demùm cuncta renitentibus tegumentis refrænantur. Quis tot inter obstacula fictitiâ rugam ventriculi ascensu formari concludet? Pervium igitur remaneret utrumque ventriculi orificium, & aer ex assumptis extricatum sursum deorsum quâ datâ portâ crumperet, imò & cruda alimenta, per pylorum in duodenum faciliùs laberentur, quibus ut obviam iret natura, pylorum & cardiacam propriis lacertulis munivit, qui digestionis tempore gasterem penitus intercluderent. Causa in promptu est. Nervi enim ibi adsunt numerosissimi, quos alimenta vi suâ physicâ sapore putâ comite aut à condimentis adventitio, subtilioribus effluviis, atque aère elastico vel mechanicè proprio scilicet pondere irritant, undè citò citius prædictæ fibræ ad contractionem excitantur. Musculosa quoque totius ventriculi tunica in consensum tracta,

4

spasmodicè tenditur, sic tonico suo motu agitatus gaster excessu motus immobilis factus, à mutuâ contentorum actione, & ipsius visceris renixu durior evadit; nec sunt hæc absque magno virium impendio, motus enim cum ex velocitate & massâ in se ductis mensuretur, ubi graciliores erunt fibræ musculares, immensâ fluidi nervi copiâ opus erit, ut indicati motus peragantur; ne mireris ergò, si motrice latice tunc temporis artus defraudentur, cum anima escarum confectioni totis nervis incumbens, à circumferentiâ ad centrum omnes vires suas, ut ita dicam, revocet, atque ut digestioni opituletur, artus quasi inertes relinquat illos non prius motura, nisi peracta fuerit prima hæc alimentorum cœtio.

V.

QUIETEM à pastu naturâ tot modis indicatam pauca debellant argumenta; sint aliquot homines qui post cibi refectionem non quiescant, & tamen benè concoquant, ii certè rari nantes in gurgite vasto, naturæ leges inconcussas eradere non possunt. Aliundè quodnam apud Medicos axioma vel acceptissimum? Quænam lex est quæ quibusdam non subiaceat exceptionibus? Litterati contrâ, licèt à pastu quiescentes, ægrè cibos conficiunt; quid ita? illorum mentis applicationi attendas, & ex illâ quid spirituum impendii fiat, intelligas, situm quoque gasteris perpendas diligentius, parebit quot spiritibus tunc ventriculus defraudetur, & quantum à devio situ comprimitur ideòque digerendis alimentis quàm minùs aptus sit. Gravior altera premeret nos difficultas, si virium ventriculi estimatione ingeniosè licet excogitatâ & ratione ex fibris gracilioribus ac teretibus ritè deductâ vix reverà contrahi posset ventriculus, sed quàm parvi faciendus sit calculus in assequendâ fibræ muscularis vi contractivâ, neminem latet. Aliundè quis ignorat ventriculum propriâ contractione vacuari? Perpaucis uterus lacertulis in suo fundo vix munitus, non - ne maximis contractionibus tempore parturitionis agitur? Indicatos spiritus soporiferos ob paucitatem quieti vel somno conciliando non sufficere dicant alii? Prædictorum tamen spirituum copia quæ exhalatur in ventriculo non est penitus aspernanda, præsertim incunte alimentorum fermentatione; præterea pauciores sint, esto, sed motum & irritamentum quoddam excitare, pares semper erunt, eaque vellicatio, minuscule licet, vagantis paris cum inter costali fœdere, universæ machinæ nictu velocius communicabitur. Et hæc sufficiant, ut ex præmissis meritò concludi possit.

Ergo à Pastu quies.

Proponebat Parisiis JOSEPHUS-JACOBUS GARDANE, Massiliensis, Doctor Medicus
Monspelienfis, Saluberrimæ Facultatis Medicæ Parisiensis Baccalaureus,
Theseos Auctor. A. R. S. H. 1765. A SEXTA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU Facultatis Medicæ Parisiensis Typographi, viâ du Fouarre. 1765.